

Роман Дзумедзей

*Відділ з питань інтелектуальної власності Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У МІЖНАРОДНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОЕКТАХ

Інтелектуальна власність сьогодні відіграє ключову роль у всіх сферах суспільного життя. У зв'язку зі створенням і використанням об'єктів права інтелектуальної власності неминуче виникають відносини правового характеру. Для стимулювання розвитку продуктивних сил, науки, техніки, мистецтва, освіти людство на відповідному етапі свого розвитку винайшло такі речі, як патент на винахід, корисну модель, промисловий зразок, свідоцтво на товарний знак, знак обслуговування тощо.

Світова економіка вийшла на такий етап, коли на перший план виходять нематеріальні активи, основу яких складають нові знання, ідеї. Кожна компанія, яка успішно витримує конкуренцію має у своїй структурі спеціальні підрозділи, які займаються дослідженнями або інтенсивно співпрацює із дослідними центрами, основу яких складають університети, як генератори найновіших знань. Університети, у свою чергу, створюють на своїй базі структури, які безпосередньо займаються впровадженням їхніх досягнень – наукові та технологічні парки, бізнес-інкубатори. Дослідники з України мають не менш вагомий науковий потенціал та отримують результати, які відповідають світовому рівню або й перевищують його.

Однак, зважаючи на високотехнологічні сучасні результати, практично жоден університет не може самостійно організувати повний цикл наукових досліджень, включаючи шлях від ідеї до отримання кінцевого продукту. Найбільшою перепорою на цьому етапі є дороге технологічне та діагностичне обладнання. Тому поширеною стала тенденція щодо організації наукових консорціумів різних організацій, у тому числі з малого і середнього бізнесу, кожна із яких виконує певну частину досліджень, а результатом є створення принципово нового продукту та його виробництво. Та на цьому етапі виникає питання про визначення частки кожної організації у створенні такого продукту, зокрема, щодо отримання прибутку від його реалізації. Такі питання потребують професійного юридичного обґрунтування з урахуванням законів кожної держави, угоди між виконавцями такої дослідницької роботи (Угоди консорціуму), різних міжнародних актів, які регулюють взаємовідносини між учасниками.

Україна на сьогоднішній день має належну правову базу для охорони інтелектуальної власності з урахуванням світового досвіду. Однак, у зв'язку із появою нових викликів все більше розширюються можливості практичного використання нових ідей та технологій. При цьому актуальними стають питання, пов'язані із умінням розпоряджатися майновими правами на свої розробки, передачею технологій, патентуванням в інших державах.